

Književnost.

Dr. Mihael Opeka: **Rimski verzi.** V Ljubljani. Založila Leonova družba. Tiskala Katoliška tiskarna.

Eden izmed najboljših učencev Simon Gregorčičeve šole — miselna lirika — je poleg Medveda: Opeka. Pa pesniški izraz je pri Opeki toplejši kakor pri Medvedu.

Domoljubje, bratoljubje, materina beseda, vera očetov, to so misli, ki so jim dali pesniško odelo Rimski verzi.

Pevčeva taka je nprav: nikomur srca ne zakriva,
strune dovolj govoré, vanje izliva srcé — —

(Stran 15.)

Kar je izlito v teh Verzih »v tistih časih, ko slovo jemala je mladost«, je človeku in pesniku v čast. Ne vem, koliko mladeničev — ne glede na vojno — pohaja danes visoke šole z enakim idealnim stremljenjem kakor pevec Rimskih verzov.

Vse sem zapustil takrat in šel sem samotni na tuje,
ker sem ljubil srčno tebe, moj narod, moj dom!

(Stran 9.)

Knjiga obsega šestere kategorij: »Na tuji zemlji« — najlepša, »Dvoje pisem« — najintimnejša, »O Roma felix« — veličastna, »Sionski glasovi« — visokomiselna, »V Kampanji« in »Odmevi« — prav prijetno zvoneča kategorija.

Ko listam in čitam »Na tuji zemlji«, mi ljubo zavzemi vseporno distihov, ki bi jih rad obnovil z jezikom in peresom, n. pr.:

Tvojemu práhu mirú v gomili pod rušo zeleno,
tvojemu dúhu, da zre z néba na srečni naš rod!

(Stran 11.)

Teci, le teci naprej, pozabnosti Letina reka —
z doma trpljenja celó drag je v tujini spomin!

(Stran 12.)

Kladvo udarja deset... svetilka pojema, umira...
zvezde neba se goste... tiho je zunaj povsod — —
Z Bogom, pravljíčni moj svet! Bilò je. Nikoli več!

— Z Bogom!

Kakor polnočni je sen moja zbežala mladost...

(Stran 14.)

Iz samopridja nikdar ne ljubi resnična ljubezen,
ljubi, ker čuvstev oblast srcu velevala takó.

Bratje, in to je dovolj — le ena še drami se misel:
svojce ljubiti in dom dostikrat tujci učé! (Stran 17.)

V dolu prijaznem pod njo smehlja se mi hiša med drevjem,
slamnat pokriva jo krov — ni me povedati sram —

(Stran 18.)

Čudna ljubezen zares — do rodne doma ljubezen:
križem sveta se podaj, v prsih jo nosiš s seboj!

(Stran 19.)

»Glas moj okoren, sevé — a čakajte!« živo pristavi (dedek),
»čakajte, da vam povem, včasih kako sem jaz pel!«...

(Stran 21.)

Tako nam je v Rimskih verzih povedal tudi Opeka, kako je včasih pel... Prijetno je pel in dijaki smo ga radi poslušali, pa najsi je že prišel njegov glas od tega ali onega lista, bolj ali manj pritažen...

Sedaj je utihnil. Le včasih se še oglasi — a bolj uradno. In vendar: že to dejstvo, da je zbral svoje Rimske verzé:

Jaz iščem vas! — Nemara, bratje moji,
da tudi vi, po svetu razkropljeni,
še hranite ljubezen prvo meni
kot v tistih dneh...

to dejstvo, pravim, priča, da v njem še živi ljubezen do poezije in lepe umetnosti. Morda poreče ob svojih zbranih Verzih z Medvedom: »Jaz šele zdaj tudi čutim in vem, kaj naj oznanjajo in kako, in ostanem zvest sodelavec...« (Stran 111.)

In če ne bi več prijel za strune, Rimski verzi vseeno ne bodo onemeli v slovenski literaturi. So nekaj samoraslega in po idejah visokega, kar ni brez globljih korenin.

A. M.

Alojzij Gradnik: **Padajoče zvezde.** V Ljubljani 1916. Izdala in založila »Omladina«. Tiskala Učiteljska tiskarna. Str. 100. — Gradnikova življenjska izpoved — in z njo začenja to svojo prvo zbirko — je ob kratkem taka: Bele zvezde mladosti so »popadale«, sedaj »hodi v mrak iz mraka«, edini cilj je še smrt; nekaj tolažbe je le v tem: kratka nit sem v dolgi vrvi (pravi malo nerodno), in »kjer se v vrvi ena nit konča, se samo z novo nitjo zavozla«. Torej znana filozofija življenja »brez zvezd«, sedaj trpko vdana v nespremenljivo realnost, drugič lenobno hrepeneča po belih zorah, ki jih »srce zábiti ne more«, in še drugič neznansko pohlepna po slasti, ki prehitro mineva: »Izsrkaj mi iz žil vso to besnečo kri, da... ko življenje zajde, pri meni smrt ničesar več ne najde«. V tem oziru nam torej nova zbirka ne prinaša nič novega, nič takega, česar bi pretekli rod ne bil prečustvoval in izpovedal. Pa tudi iz-